

RADNI ODNOSI

1. Ozljeda (smrt) pri obavljanju poslova izrade bankina (cestogradnja).

Iz obrazloženja:

Predmet spora je zahtjev tužiteljica (kćeri i supruge), kao članova uže obitelji, za naknadu neimovinske i imovinske štete zbog smrti oca i suprug, koji je kao radnik tuženika umro od posljedica tjelesnih ozljeda zadobivenih u štetnom događaju.

U slučaju smrti neke osobe pravo na pravičnu novčanu naknadu neimovinske štete na temelju čl. 1101. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (N.N., br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., 126/21., 114/22., 156/22., 155/23., dalje: ZOO) imaju članovi njezine uže obitelji (bračni drug, djeca i roditelji).

U prvostupanjskom postupku utvrđeno je:

- da se na temelju čl. 1063. i čl. 1064. ZOO-a šteta nastala u vezi s opasnom stvari ili opasnom djelatnošću smatra da potječe od te stvari ili djelatnosti, osim ako se dokaže da one nisu bile uzrok štete, a za takvu štetu odgovaraju vlasnik opasne stvari i osoba koja se bavi opasnom djelatnošću,
- da se u skladu sa čl. 25. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 71/14., 118/14. i 154/14., dalje: ZZR) smatra da ozljeda na radu koju je radnik pretrpio obavljajući poslove za poslodavca potječe od rada i poslodavac za nju odgovara po načelu objektivne od-

govornosti, a poslodavac može biti oslobođen odgovornosti ili se njegova odgovornost može umanjiti ako je šteta nastala zbog više sile, odnosno namjerom ili krajnjom nepažnjom radnika ili treće osobe, na koje poslodavac nije mogao utjecati niti je njihove posljedice mogao izbjeći, unatoč provedenoj zaštiti na radu,

- da je na temelju čl. 17. st. 1., čl. 19. st. 1. i čl. 41. st. 1. istog zakona poslodavac obvezan organizirati i provoditi zaštitu na radu, vodeći pri tome računa o prevenciji rizika te obavještavanju, osposobljavanju, organizaciji i sredstvima, poslodavac je odgovoran za organiziranje i provođenje zaštite na radu radnika u svim dijelovima organizacije rada i u svim radnim postupcima i obvezan je osigurati da su mjesta rada koja se koriste u svakom trenutku sigurna, održavana, prilagođena za rad i u ispravnom stanju, u skladu s pravilima zaštite na radu,
- da je tuženik kao izvođač radova na temelju ugovora za izvođenje radova modernizacije lokalne ceste preuzeo izvođenje radova modernizacije,
- da je sada pokojni sudjelovao u izvođenju tih radova kao tuženikov radnik,
- da je pokojni u trenutku nesreće bio zaposlen kod tuženika i obavljao je poslove rukovatelja građevinskog stroja, bio je osposobljen za rad na siguran način na tim poslovima i bio je zdravstveno sposoban

- obavljati te poslove, kod tuženika je bio zaposlen od 1995. i stalno je radio na poslovima cestogradnje (asfalterški radovi, radovi izrade tamponskog sloja i radovi izrade bankina), a saslušani svjedoci smatrali su ga iskusnim i dobrim radnikom koji je učio druge, mlađe radnike,
- da se zbijanje bankine valjkom na siguran način obavlja tako da najmanje 2/3 širine valjka mora biti na podlozi koja ima potpunu nosivost,
 - da je prilikom štetnog događaja pokojni upravljao radnim strojem - valjkom (težak oko 2300 kg, širok oko 118 cm, dugačak oko 245 cm i visok oko 113 cm), koji nema zaštitu u slučaju prevrtanja, tj. nema zaštitni luk (tzv. "kavez"),
 - da je stalni sudski vještak za zaštitu na radu u nalazu i mišljenju utvrdio da je radni stroj kojim je pokojni upravljao u trenutku nesreće morao biti opremljen zaštitom od prevrtanja ROPS (Roll Over Protective Structures) i odgovarajućim sigurnosnim pojasom na sjedalu vozača jer su se njime izvodili radovi na nesigurnoj podlozi uz rub nasipa, da međutim, radni stroj takvu zaštitu i takav pojas nije imao pa se ne može smatrati ispravnim za izvođenje radova na nesigurnim podlogama, iako mu je prilikom pregleda i ispitivanja radne opreme izdan pozitivan nalaz o ispunjavanju sigurnosno-zdravstvenih zahtjeva. Da radna oprema na kojoj se radnici voze mora biti tako projektirana da u normalnim uvjetima uporabe smanjuje rizike prevrtanja, osim ako je radna oprema tijekom rada stabilizirana ili ako izvedba radne opreme onemogućava prevrtanje, a ako postoji rizik da se u slučaju prevrtanja radne opreme radnik koji se na njoj vozi ukliješti između dijelova radne opreme i tla, potrebno je ugraditi posebnu zaštitu koja će to spriječiti, tj. sjedala moraju biti konstruirana ili opremljena zaštitnim sustavom koji zadržava osobe na sjedalu,
 - da tuženik neosnovano tvrdi da je pokojnom bilo preporučeno korištenje ručnog valjka jer iz iskaza saslušanih svjedoka proizlazi upravo suprotno, tj. proizlazi da se korištenjem ručnog valjka ne bi mogle postići potrebne karakteristike bankine,
 - da je na temelju nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka utvrđeno da je do nesreće došlo zbog sloma tla, da je zbog povećane vlažnosti donjeg sloja nasipnog materijala i zbog vibracija i težine valjka stražnji vibracijski kotač valjka izazvao slom tla, a kako je pokojni valjkom u tom trenutku upravljao krećući se unatrag, prednji vibracijski kotač valjka došao je na već slomljeno tlo, materijal se pokrenuo prema pokosu, a prednji kotač valjka je propao i počeo klizati prema pokosu, pokojni je pokušao zaokrenuti valjak i ta reakcija promijenila je težište valjka, masa prednjeg dijela valjka nastavila je klizanje niz padinu i to je uzrokovalo pad i prekretanje stroja, pokojni je pokušao iskočiti sa stroja, ali je zapeo za bočni rukohvat koji ga je povukao za strojem,
 - da je iz na internetu dostupnih meteoroloških podataka utvrdio da je druga polovica mjeseca lipnja 2018. na bjelovarskom području bila kišovita i pro hladna i u danima prije štetnog događaja pala je značajna količina kiše pa je tlo bilo saturirano, tj. zasićeno vodom, kameni materijal za nasipavanje bankine prethodno je stajao na otvorenom deponiju, i taj kameni materijal bio je zasićen vodom,
 - da kada je pokojni upravljajući valjkom naprijed-natrag naišao na dio materijala koji je bio najviše zasićen došlo je do sloma tla i klizanja valjka niz padinu kako je to već opisano,
 - da je pokojni prilikom štetnog događaja poslove zbijanja bankine radio na uobičajeni način, kako se to kod tuženika uvijek radi i pri tom je koristio radni stroj - valjak koji mu je bio na raspolaganju i koji je po svojim tehničkim karakteristikama bio najmanji valjak koji je tuženik imao, a da se njime mogu obaviti poslovi zbijanja bankine uz prometnicu,
 - da iako je radni stroj - valjak kojim je upravljao pokojni bio u vrijeme štetnog događaja ispravan u tehničkom smislu te je ispunjavao sigurnosno-zdravstvene zahtjeve propisane Zakonom o zaštiti na radu, Pravilnikom o pregledu i ispitivanju radne opreme, Pravilnikom o zaštiti na radu pri uporabi

radne opreme i Pravilnikom o sigurnosti strojeva, prvostupanjski sud je utvrdio da tako utvrđena tehnička ispravnost radnog stroja sama po sebi ne znači da je taj radni stroj predstavljao odgovarajuće rješenje za izvođenje poslova zbijanja bankine,

- da je tuženik taj radni stroj kupio 1996. godine, a nesporno je da na radnom stroju kao zaštita radnika od prevrtanja tvornički nisu bili ugrađeni ni zaštitni luk ni sigurnosni pojas na sjedalu,
- da se pokojnom izbor radnog stroja ne može stavljati na teret jer on takav izbor nije imao iz razloga što su se poslovi zbijanja bankine uz prometnice kod tuženika uvijek obavljali upravo takvim valjkom,
- da iz nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka za zaštitu na radu proizlazi da je poslodavac u konkretnom slučaju izabrao pogrešan radni stroj koji nije imao zadovoljavajuću zaštitu od prevrtanja i sigurnosni pojas na sjedalu vozača pri čemu se nezbijeni kameni materijal uz rub nasipa kanala dubokog oko 3 metra valja smatrati nesigurnom podlogom,
- da je valjak bio opremljen zaštitnim lukom i sigurnosnim pojasom, pokojni bi prilikom klizanja i prevrtanja valjka ostao u sjedalu, a zaštitni luk bi ga zaštitio od prignječenja tako da bi bile spriječene teže ozljede pokojnog, a moguće je i da on uopće ne bi bio ozlijeđen pa se nameće zaključak da je tuženi kao poslodavac izabrao i radniku na korištenje dao radni stroj starije proizvodnje koji nije zadovoljavao aktualne sigurnosne standarde navedenih propisa,
- da je smrt pokojnog posljedica njegovog ozljeđivanja na radu koji je obavljao za poslodavca, a tuženik kao poslodavac nije dokazao da postoje razlozi da ga se oslobodi od odgovornosti za nastalu štetu iz čl. 25. st. 2. Zakona o zaštiti na radu,
- da su tužiteljice u povodu štetnog događaja zbog smrti supruga i oca trpjele duševne bolove pa zbog povrede prava osobnosti na duševno zdravlje imaju pravo na pravičnu novčanu naknadu prema jačini i trajanju tih bolova.

Na temelju navedenih činjeničnih utvrđenja prvostupanjski sud ocijenio je tužbeni zahtjev tužiteljica osnovanim.

Protiv prvostupanjske presude žali se tuženik iz svih žalbenih razloga propisanih odredbom čl. 353. st. 1. Zakona o parničnom postupku (N.N., br. 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 25/13., 89/14., 70/19., 80/22. i dr. - dalje: ZPP) te predlaže da žalbeni sud presudu preinači u skladu sa žalbenim navodima, podredno ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Suprotno žalbenim navodima tuženika, prvostupanjski sud je u obrazloženju presude dao jasne i dostatne razloge o odlučnim činjenicama, a ne postoje niti drugi nedostaci zbog kojih pravilnost pobijane odluke ne bi bilo moguće ispitati, pa nije ostvaren žalbeni razlog iz odredbe čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a na koju povredu određaba parničnog postupka ukazuje tuženik u žalbi.

Ispitujući pobijanu presudu i postupak koji joj je prethodio, žalbeni sud je utvrdio da sud prvog stupnja nije počinio bitne povrede određaba parničnog postupka iz odredbe čl. 354 st. 2. ZPP-a na koje taj sud pazi po službenoj dužnosti na temelju odredbe čl. 365 st. 2. ZPP-a.

Odredbom čl. 111. st. 1. Zakona o radu (N.N., br. 93/14. i dr.) propisano je da ako radnik pretrpi štetu na radu ili u vezi s radom, poslodavac je dužan radniku nadoknaditi štetu po općim propisima obveznog prava.

Nadalje, na temelju odredbe čl. 25. st. 1. ZZR-a smatra se da ozljeda na radu koju je radnik pretrpio obavljajući poslove za poslodavca potječe od rada i poslodavac odgovara po načelu objektivne odgovornosti, a u skladu s odredbom čl. 25. st. 2. istog Zakona, poslodavac se može osloboditi odgovornosti ili se njegova odgovornost može umanjiti ako je šteta nastala zbog više sile, odnosno namjerom ili krajnjom nepažnjom radnika ili treće osobe na koju poslodavac nije mogao utjecati niti je njihove posljedice mogao izbjeći unatoč provedenoj zaštiti na radu.

Žalbeni navodi tuženika povezano s osporavanjem odgovornosti tuženika za naknadu štete su bez pravnog uporišta s obzirom da tuženik odgo-

vara za pretrpljenu štetu uzrokovanu ozljedom na radu po načelu objektivne odgovornosti koje odgovornosti se može osloboditi samo ako se utvrdi postojanje okolnosti iz odredbe čl. 25. st. 2. ZZR-a, a koje okolnosti tuženik nije dokazao.

U odnosu na ponovljene prigovore tuženika, kojima obrazlaže tvrdnje o isključivoj odgovornosti prednika tužiteljica nastanku predmetnog štetnog događaja, valja istaći da je prvostupanjski sud provedenim dokazima u dostatnoj mjeri raspravio navedeni prigovor tuženika, na način da je pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje te je za zaključak o odgovornosti tuženika i nepostojanju doprinosa prednika tužiteljica (s obzirom da je utvrdio da je u pogledu obavljanja radnog procesa postupao na uobičajeni način), dao valjane, jasne i temeljito obrazložene razloge, koje prihvaća i žalbeni sud.

Naime, s obzirom da za ozljedu na radu odgovara poslodavac po načelu objektivne odgovornosti, na njemu je teret dokaza da je šteta nastala krajnjom nepažnjom radnika, koju okolnost tuženik nije dokazao, a drugačijom interpretacijom dijela činjenične građe i drugačijom ocjenom izvedenih dokaza nije doveo u pitanje ocjenu prvostupanjskog suda.

Stoga je valjalo primjenom odredbe čl. 368. st. 1. ZPP-a odbiti žalbu tuženika kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu.

Županijski sud u Zagrebu, Gž-3342/2022-2 od 6.6.2024.

2. Šteta koju je pretrpjela radnica prilikom razbojništva u poslovnici poslodavca.

Iz obrazloženja:

Predmet spora je naknada štete koju je tužiteljica, kao radnica tuženika, pretrpjela u štetnom događaju u večernjim satima kada je pred završetak smjene razbojnik uperio pištolj u glavu tužiteljice i zahtijevao da mu preda novac iz blagajne, zbog čega je tužiteljica pretrpjela strah te se kod nje razvio posttraumatski stresni poremećaj.

Događaj u kojem je NN počinitelj nakon prisile i prijetnje pištoljem tužiteljici (radnici) iz blagajne otuđio novac nema značenje izvanrednih i nepredvidivih okolnosti, odnosno više sile, a na

koje poslodavac unatoč njegovoj dužnoj pažnji nije mogao utjecati, već je riječ o manifestaciji profesionalnog rizika za koji postoji poslodavčeva odgovornost, stav je suda.

Imajući u vidu da je tužiteljica zbog opisa posla koji obavlja (rad s gotovim novcem) izložena opasnostima koje mogu ugroziti njezin život i zdravlje, pljačka poslovnice tuženika predstavlja profesionalni rizik, kojem su izloženi određeni pravni subjekti koji u sklopu svojeg redovnog poslovanja rade s većim količinama gotovog novca.

Neosnovani su žalbeni navodi tuženika kako on nije novčarska institucija pa njegov poslovni rizik ne može biti identičan profesionalnom riziku kladionica, prodavaonica Hrvatske lutrije i/ili banaka. Naime, tuženik kao trgovina prehrambenim proizvodima radi svakodnevno sa znatnom količinom gotovog novca te lako može biti meta pljačkaša. Jednako se odnosi, primjerice, i na benzinske postaje (Županijski sud u Zagrebu, Gž R-695/15-2 od 9. lipnja 2015.).

Također su neosnovani žalbeni navodi da je tuženik upotrijebio svu dužnu pažnju, jer je iz iskaza svjedoka te tužiteljice vidljivo da u vrijeme štetnog događaja u poslovnici tuženika nije bio prisutan zaštitar niti je u poslovnici bila instalirana nadzorna kamera.

Stoga je pravilan zaključak prvostupanjskog suda da je tuženik odgovoran za štetu koju je tužiteljica pretrpjela prilikom razbojništva u poslovnici tuženika.

Županijski sud u Zagrebu, 77 Gž R-405/2023-2 od 3.5.2023.

3. Ozljeda na radu prilikom montaže klizne čahure u ležište na vozilu za sakupljanje i prijevoz komunalnog otpada.

Iz obrazloženja:

Kada je ozljeda radnika na radu posljedica izvođenja radne operacije neprimjerenim alatom i posljedica nekorištenja zaduženih zaštitnih sredstava, a poslodavac nije osigurao provedbu nadzora nad primjenom mjera zaštite na radu i korištenja zaštitnih sredstava, tada ne postoje pretpostavke za isključenje odgovornosti poslodavca za nastalu štetu, već postoje pretpostavke

samo za umanjene te odgovornosti jer nastanku štete pridonosi i radnik koji je bio osposobljen za rad na siguran način i upoznat s obvezom korištenja zaduženih zaštitnih sredstava.

Među strankama nije sporno da je tužitelj pretrpio nesreću na radu prilikom obavljanja radnog zadatka montaže klizne čahure u njezino ležište na vozilu za sakupljanje i prijevoz komunalnog otpada.

Prema nalazu i mišljenju strojarškog vještaka radnja operacije montaže utiskivanja klizne ležajne čahure u njezino ležište, koju radnju je u vrijeme štetnog događaja i obavljao tužitelj, tehnoški gledano je relativno jednostavna operacija kada može doći do ozljede radnika ako se ne drži pravila struke i propisa zaštite na radu.

Vještak je utvrdio da radnu operaciju tužitelj nije u svemu radio po pravilima struke, a osnovna pogreška jest što je koristio metalni čekić, za taj rad neprimjereni alat, već je trebao koristiti mekani čekić (drveni ili od gume) ili koristiti međukomad mekog materijala (drveta, plastike ili čak bakra) i tada preko nje čekićem, laganim udaranjem po tom međukomadu, utiskivati čahuru.

Po mišljenju vještaka u slučaju da je čekić oštećen prethodnim snažnim udarcima (rascvjetao) postoji realna opasnost da se odlomi mala čestica metala sa ruba čekića i da ozlijedi radnika. Upravo se to u konkretnom slučaju i dogodilo te se odlomila čestica s ruba čekića i odletjela u oko tužitelja i ozlijedila ga, a tužitelj je i sam rekao da je taj čekić već od ranije bio oštećen.

Prema mišljenju vještaka zaštite na radu, uzrok ozljede na radu jest neprimjena posebnih pravila zaštite na radu i to izvođenje radne operacije na način suprotan pravilima zaštite na radu, jer je tužitelj udario metalnim čekićem po metalu (čahuri) te bez zaštitnih naočala koje je zadužio. Prema mišljenju vještaka oftalmologa da je tužitelj koristio zaštitne naočale, ozljede kod tužitelja bile bi izbjegnute, jer naočale u cijelosti pokrivaju područje očnih šupljina i sprječavaju prolaz stranom tijelu.

Tuženik je osigurao tužitelju zaštitna sredstva pa i zaštitne naočale, međutim, tuženik nije nadzirao korištenje zaštitnih sredstava, iako je imao zaposlenu osobu koja je stručnjak zaštite na radu i kojem je jedna od zakonskih obveza unutarnji nadzor nad provođenjem mjera zaštite kod poslodavca.

No, upravo zbog toga što je tužitelj osposobljen za rad na siguran način te što je osposobljen za instruktora za provođenje i ocjenjivanje praktičke osposobljenosti za radnike koji su njemu podređeni, zadužio je zaštitne naočale, ali je očito podcijenio opasnost radnog mjesta i posla koji je tada obavljao te onda postoji i njegov doprinos nastanku štete, a koji doprinos po ocjeni drugostupanjskog suda je prvostupanjski sud pogrešno ocijenio sa 30 %, već je njegov doprinos po ocjeni ovoga suda 50 %.

Županijski sud u Bjelovaru, Gž-575/14-2 od 23.4.2015.

*Ivan Petrošević, dipl. iur.
Fakultet strojarstva i brodogradnje, Zagreb*